

4.8 Fiche 8: lezen (noten en ritme) op elementair niveau

In de klas

Lezen van noten en ritme afzonderlijk

Bij het lezen van de noten in lesjes AMV maakt Wouter regelmatig tertswisselingen. Hij leest fa bij la, sol bij si, ... Hij twijfelt bij de naam van een hoge en lage noot. Daarbij leest hij zeer traag en onsamenhangend (noot voor noot).

Jasmien heeft problemen met noten die op elkaar lijken (si met stokje naar boven of si met stokje naar beneden).

Bij Bram slaat de verwarring toe wanneer met de fa-sleutel wordt gestart.

Lezen van noten in het erbij genoteerde ritme.

Bij het lezen van noten in het juiste ritme zal Mieke of de noten, of het ritme juist lezen. Het samen lezen van noten en ritme lukt haar zeer moeilijk.

4.8.1 Achtergrondinformatie

o **Mogelijke problemen**

Bij het lezen van noten heb je twee processen die tegelijk moeten functioneren. De lln. moet de noot herkennen en hij moet aan het symbool een begrip koppelen. Sommige lln. hebben het moeilijk om dit tegelijkertijd te doen. Wanneer ritme en noten tegelijk moeten worden herkend en aan een begrip moeten worden gekoppeld, kan dit voor een leerling te complex zijn.

Wanneer symbolen van betekenis veranderen (do in fa-sleutel is la in sol-sleutel) kunnen leerlingen volledig in de war geraken.

Leerlingen met leerstoornissen proberen hun probleem te verdoezelen door het hanteren van het 'radend' lezen. Je hebt de indruk dat ze vlot lezen, maar gokken welke de volgende noot zou kunnen zijn.

De lay-out van sommige partituren is niet overzichtelijk. Verschillen in druk of handschrift kunnen verwarrend overkomen. De verhouding tussen de grootte van de notenbalk en de noten kan een verkeerd beeld geven. Bijkomende tekens bij de noten of tussen de notenbalken, bv. dynamische tekens, kunnen verwarring brengen. Dit is ook zo voor woorden boven of onder de noten of notenbalken bv. afkortingen van Italiaanse woorden, tekst bij liederen.

o **Mogelijke stoornis**

Kan voorkomen bij automatiseringsstoornissen zoals dyslexie, NLD, ...

o **Mogelijke voordelen**

Deze leerlingen compenseren dikwijls hun 'visueel' probleem door hun sterke auditieve gave. Deze leerlingen hebben baat bij een evenwicht tussen auditieve en visuele input van muziek.

4.8.2 Mogelijke interventies

4.8.2.1 Stimuleren

- ✓ Bekrachtig het kind voortdurend (verbaal of materieel bv. beloningsstickers).
- ✓ Maak gebruik van auditieve stimuli bv. laat de te lezen muziek eerst horen, dan pas lezen.
- ✓ Laat leerlingen bij het lezen de noten met één vinger volgen.
- ✓ Stimuleer deze lln. noten en/ of ritme regelmatig hardop te lezen, dit zowel in AMV als in instrumentlessen.
- ✓ Inlassen van spelletjes bv. noten aanwijzen met een wandelende noot, een vogeltje laten huppelen op de notenbalk... = niet goed voor lln. met concentratieproblemen.
- ✓ Laat een nieuw ritme eerst motorisch aanvoelen bv. springen zoals een paard.
- ✓ Beperk het aantal bijkomende tekens en/of bijkomende tekst tot een strikt minimum.
- ✓ ...

4.8.2.2 Remediëren

- ✓ Neem kleine stapjes bv. oefen een ritme eerst zonder noten.
- ✓ Oefen lang op een nieuw ritme tot het echt gekend is.
- ✓ Oefen regelmatig basisvaardigheden in (herhaling is wenselijk).
- ✓ Laat de lln. veel voorkomende combinaties van buiten leren (toonladderfiguurtjes).
- ✓ Gebruik de kleurennotenbalk.
- ✓ Hou de ritmes van de verschillende maatsoorten lang genoeg van mekaar gescheiden.
- ✓ Hulplijnen: voor lage noten fa-sleutel gebruiken.
- ✓ Notenbeeld:
  - Gebruik steeds dezelfde lay-out (grootte van noten, breedte van de notenbalk).
  - Benader in zelfgemaakte partituren steeds de lay-out van bv. een handboek.
  - Zet ritmische structuren steeds op één lijn en gebruik dan steeds hetzelfde notenbeeld.
  - Geef de vijf lijnen van de notenbalk een andere kleur.

4.8.2.3 Differentiëren en compenseren

- ✓ Geef de leerling meer (voorbereidings)tijd.
- ✓ Neem trage stukken.
- ✓ Laat de lln. de muziek op een instrument uitvoeren.
- ✓ Hang ritmetabellen op in het lokaal (herkenbaarheid).
- ✓ Maak maatstrepen extra dik.
- ✓ Tertswisselingen: partituur vergroten, overzichtelijk houden. Kleuren kan een hulpmiddel zijn om structuur te helpen ontdekken en/of onthouden. Te veel rondom een notenbeeld schrijven kan ook verwarrend zijn.
- ✓ Fa-sleutel: noteer steeds twee notenbalken zodat de verhouding tussen sol- en fa-sleutel visueel duidelijk is.
- ✓ Laat de leerling een ritmisch en melodisch fragment apart uitvoeren.
- ✓ ...

4.8.2.4 Dispenseren

- ✓ Vermijd prima-vista spel.
- ✓ ...